

Not: Taksi plakaları sayısının artırılması ve tahsisi hk.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846-622.02/5632914
Konu : Görüş (Taksi plakaları hk.)

26/01/2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : ... tarihli ve ... sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ile; İlçeniz Merkezinde mevcut 4 taksi durağında toplam 33 adet taksinin hizmet verdiği belirtilerek İlçenizde artan nüfus ve turizm potansiyeli sonucu ihtiyacın karşılanamaması sebebiyle iki adet yeni taksi durağı kurulması, mevcut duraklar ile söz konusu yeni duraklarda hizmet vermek üzere 33 adet yeni taksi plakasının 30 yıl süreye kadar imtiyaz hakkının devredilmek üzere ihaleye çıkarılablmesinin uygun olup olmadığı hususunda Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinde “a) ..., ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; ...; şehir içi trafik; ...” hükmü, 15 inci maddesinde “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

...
f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.

...
p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

...
Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67 nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.” hükmü,

17 nci maddesinde “Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usüllere göre seçilmiş üyelerden oluşur.” hükmü,

18 inci maddesinde “...

e) Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı ayrı hak tesisine karar vermek.

...
j) Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek.

...” hükmü,

84 üncü maddesi “*Bu Kanunla, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak; ... 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, ... bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.*” hükmü,

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 794 üncü maddesinde “*İntifa hakkı, taşınurlar, taşınmazlar, haklar veya bir malvarlığı üzerinde kurulabilir.*

...” hükmü,

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12 nci maddesinde “...

b) Görev ve yetkiler:

1. *İl sınırları içinde mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak,*

2. *Trafiğin düzenli bir şekilde akımını sağlamak bakımından alt yapı hizmetleri ile ilgili tedbirleri almak, trafik ile ilgili sorunları çözümlenmek, bütün ülkeyi ilgilendiren Trafik Güvenliği Yüksek Kurulunun müdahalesini gerektiren hususları İçişleri Bakanlığına iletmek.*

3. *Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergahlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek,*

4. *Gerçek ve tüzel kişiler ile resmi ve özel kurum ve kuruluşlara ait otopark olmaya müsait boş alan, arazi ve arsaları geçici otopark yeri olarak ilan etmek ve bunların sahiplerine veya üçüncü kişilere işletilmesi için izin vermek,*

5. *Bu Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görevleri yapmak.*

...” hükmü,

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 1 inci maddesinde “*Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür.*...” hükmü yer almaktadır.

86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Kararın 2 nci maddesinde “*Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12 nci maddesi hükümlerine göre, İl Trafik Komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan illerde uygulanır.*” hükmü ile mezkûr Kararın kapsamı belirlenmiş ve 3 üncü maddesinin “*Ticari plaka verilebilmesi için;*

1) *Taksi, dolmuş ve minibüslerde; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak,*

2) *Umum servis araçlarında; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde şoförler odasına üye olmak veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce şehir içinde taşımacılık yapmak, şartı aranır.*

Taksi, dolmuş ve minibüs sahipleri, bu plakaları bu maddenin (1) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere, umum servis aracı sahipleri, bu maddenin (2) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere ve taşımacı şirketlere satabilirler.” hükümleri kapsamında taksilere verilecek ticari plakaların verilme esas ve usulleri düzenlenmiştir.

Mezkûr Kararın 4 üncü maddesinde “*Nüfus artışı ve şehrin ulaşım planı dikkate alınmak suretiyle o il ve ilçenin toplu taşıma ihtiyacı, trafik komisyonu tarafından düzenlenecek bir raporla İçişleri Bakanlığı'na bildirilir.*

Halen plaka tahdidi uygulanan illerde, taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçları için tespit edilen ticari plaka sayısının artırılması, iade edilenler ile henüz tahsis edilmemiş olanlar dahil, bunların trafik komisyonlarınca dağıtılması, İçişleri Bakanı'nun onayına tabidir.

Bu Kanunu'nun yürürlük tarihinden önce tespit edilip, henüz tahsisi yapılmamış plakalar ile herhangi bir sebeple iade edilen plakaların dağıtımında 5. madde hükümleri uygulanır.” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Danıştay 8. Dairesinin 19/11/2007 tarihli ve E. No: 2007/4194, K. No: 2007/6111 sayılı kararında görülen temyiz davasında Bursa 2. İdare Mahkemesinin 27/03/2007 tarihli ve E:2006/1401, K:2007/542 sayılı kararındaki “... 5393 sayılı Yasanın 15/f ve 84. maddeleri ile 2918 sayılı Yasanın 12. maddesinden söz edilerek, 5393 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle 2918 sayılı Kanunun Belediye Kanunu ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği açık olduğundan, 2918 sayılı Kanun uyarınca alınan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının da 5393 sayılı Kanun ile çelişmeyen hükümlerinin uygulanması gerektiği, ...”,

Danıştay 8. Dairesinin 17/09/2020 tarihli ve E. No: 2016/14732, K. No: 2020/3653 sayılı kararındaki “... belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer alan toplu taşıma araçları ve ticari taksilerin sayılarını, zaman ve güzergahlarını belirleme yetkisinin Belediye Meclisi'ne ait olduğu anlaşılmış olup, ticari taksi nitelikli araçların çalışma izinleri, sayı ve güzergahlarının belirlenmesi ve buna yönelik olarak yapılan başvuruların değerlendirilmesi ile gerekli işlemlerin yapılmasına ilişkin yetkinin yukarıda anılan mevzuat hükümleri uyarınca belediye meclisine ait olduğu ...” şeklindeki hükmü ile belediye meclisinin ulaşım ve toplu taşımadaki yetki ve imtiyazları yorumlanmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri ve Danıştay kararları çerçevesinde; belediyelerin toplu taşıma ve servis araçlarını ile taksi sayılarını belirleme yetki ve imtiyazının bulunduğu, özellikle kendi nam ve hesabına ticari olarak taşımacılık yapan taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerin belediyelerin belirlediği sayılarda, belediyelerce belirlenen durak ve park yerlerinde, belediyelerin uygun gördüğü zaman, ücret ve tarifeler ile güzergâhlarında aldıkları çalışma izinleri ile ticari taşımacılık yaptığı, bu bakımdan belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyet gösterecek ticari taksi, dolmuş, minibüs ve servis vb. işletmelerinde bu araçların plakalarının verilmesine ilişkin usul ve esaslar noktasında Kanun'da açıkça yetki verilmeyen ve bu belgelerin verileceği kişilerin tespitine ilişkin usul ve esasları kapsayan hususlarda belediyelerce 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 3 üncü maddesi hükümlerine aykırı olmayacak şekilde işlemlerin tesis edilmesi gerektiği, bu itibarla sair hususlarda ve il trafik komisyonunca harf grubu ve sıra sayısı belirlenen plakaların, 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunun ilgili cari hükümleri kapsamında tahdit edilerek ticari olarak taşımacılık yapacak kişilere tahsis edilmesi gerektiği, diğer taraftan alınacak kararların kentin nüfusu ve nüfus artış hızı, kentleşmenin hızı ve yönü, ulaşım planı, trafik düzeni ve güvenliği, güzergahların ve hatların nüfus yoğunluğu ve araç ihtiyaçları (nitelik, kapasite vb.) gibi kriterler göz önünde bulundurularak tesis edilmesinin önem arz ettiği, diğer taraftan 5393 sayılı Kanun kapsamında imtiyaz usulünün yalnızca toplu taşıma hakkında uygulanabileceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür